

MANN, verschenen in de vroegere deelen van het thans zoo zeldzame Bulletin de Moscou. Hun, die deze publicaties noodig hebben, wordt verzocht, deze separata aan te vragen en niet het tijdschrift zelf.

Dan verzoekt de bibliothecaris aan de leden, eens te willen nazien, of zij in het bezit zijn van jaargangen of series van „de Algemeene Konst- en Letterbode”. In dit tijdschrift, dat reeds op het eind van de 18e eeuw begon te verschijnen, vindt men telkens entomologische mededeelingen. Zelfs was het in de eerste jaren van het bestaan van de Nederlandsche Entomologische Vereeniging het blad, waarin de officieele Verslagen der vergaderingen gepubliceerd werden. Zooals het velen leden bekend zal zijn, werden de Verslagen der tweede tot achtste vergadering in een kwarto-bundel herdrukt, waaraan later de verslagen van vergadering negen tot en met twaalf toegevoegd werden. Deze bundel, bekend als „de Handelingen”, is nog steeds verkrijgbaar. Zie de mededeeling van den secretaris achter het verslag der Zomervergadering.

Het merkwaardige feit doet zich echter voor, dat een verslag van het huishoudelijk gedeelte der vergaderingen niet mede in dien herdruk werd opgenomen.

Wel werden aan de toenmalige leden oorspronkelijke afdrucken van die verslagen in de Alg. Konst- en Letterbode toegezonden. Onze Vereeniging bezit deze slechts gedeeltelijk. Mochten dus leden oude papieren of bescheiden der eerste leden onder hunne berusting hebben, dan zou het de moeite waard zijn, daarin eens te snuffelen, en, zoo deze afdrucken gevonden worden, ze aan de bibliotheek af te staan. Mocht een der leden de Vereeniging aan de Konst- en Letterbode zelf kunnen helpen, dan zou ook dit een daad zijn, die zeer geapprecieerd zou worden.

De bibliothecaris verzoekt dringend U aller medewerking.

Amsterdam, Juni 1931.

D. MAC GILLAVRY.

Hydroecia nictitans L. en verwanten.

In de „Entomologische Zeitschrift” (Frankfurt), XXXIV, nr. 23 en 24 en XXXV, nr. 1-6, Maart - Juni 1931, publiceert DR. F. HEYDEMANN eene zeer belangrijke, van 6 platen voorziene studie, getiteld: „Die Arten der Hydroecia

(*Apamaea*) *nictitans* L.-Gruppe". In deze studie worden tien soorten behandeld, waarvan vier in Europa voorkomen. Daar van deze vier er twee zeker in ons land leven, en de beide andere misschien zijn aan te treffen, kan ik niet nalaten, de aandacht op deze publicatie te vestigen en de zekere verschilpunten der Europeesche soorten te vermelden, zooals de schrijver die gevonden heeft. Daar de soorten met absolute zekerheid alleen naar de genitaliën zijn te onderscheiden, moet bij het prepareeren der dieren gezorgd worden (door drukken op het achterlijf), dat deze organen goed zichtbaar zijn, terwijl bij het ♂ de valven door 2 spelden flink uit elkaar gespreid moeten worden. De exemplaren zijn dan later steeds met eene goede loupe te determineeren.

1. *H. oculea* L. 1761 = *nictitans* L. 1766. Door Linnaeus beschreven als grijsachtig-roestrood en even groot als *Agrotis plecta* L. Deze kleine sub-species bewoont Engeland, Scandinavië, Sleeswijk-Holstein, Pommeren en Oost-Pruisen. Naar het Zuiden en Oosten wordt de soort grooter en voor dezen grooteren, meer roodbruinen tot roestbruinen vorm van Centraal- en Oost-Europa benevens Azië kan de naam *nictitans* Borkhausen behouden blijven. Alleen met materiaal uit het geheele land is uit te maken, tot welke der beide vormen onze soort behoort. (Misschien ook komen beide voor. Met aberraties hebben ze natuurlijk niets te maken).

Als herkenningsteekenen geeft Dr. v. H. op: Gestalte klein, gedrongen, breedvleugelig; volle, groote, wortelwaarts niet versmalde, witte niervlek (van exemplaren met gele niervlek moet steeds onderzocht worden, of ze tot *fucosa* behooren!), op roodbruinen, in het midden dikwijls rossig getinten, achter het midden vaak bandvormig violetbruin beschaduwden ondergrond. Valven van het ♂ met stomp afgeronden anaalhoek en breede „claspers" („Harpen") met 2 korte, spitse armen; ♀ met smalle, bandvormige vaginaalplaat, ovipositor met korte, breede spitsen.

2. *H. fucosa* Freyer, 1830 (= *paludis* auct., nec Tutt). *Fucosa* is niets anders dan de in Midden- en Zuid-Europa gewoonste vorm van het groote, op het continent voorkomende ras der soort, die tot nu toe als *paludis* Tutt werd aangeduid. Vlucht 27-35 m.m. De veranderlijkste en,

volgens Dr. H., de gewoonste soort. Zulke lichte vormen als deze schijnt geene der drie andere soorten te bezitten.

Subsp. *paludis* Tutt, 1888. Nauwelijks grooter dan *oculea* f. *nictitans* Bkh., doch smalvleugeliger. Niervlek vaak smal, door de grondkleur schuin afgesneden. Tot nu toe alleen bekend van Engeland en van de Noordfriesche Waddeneilanden [waar ze de eenige soort van het geslacht is] en van Kiel. Zie ook SOUTH, „The Moths of the British Isles”, I, pl. 143, fig. 5 en 6. Herkenningeteekenen van de soort zijn het overheerschen van lichte, geelachtig lederkleurige vormen, doch alleen genitaliën-onderzoek geeft zekerheid. Bij het ♂ reikt de lange, onderste arm van den „clasper” niet over den anaalhoek van den cucullus, etc.; bij het ♀ de ovipositor met sterk afgeronde, aan de basis breede spitsen, die korter zijn dan bij *lucens* ♀.

Opmerking. De soort is inlandsch en eenige malen vermeld als *paludis* Tutt. Van de verspreiding in ons land is echter niets bekend. In het binnenland zal *fucosa* wel voorkomen. Het zou echter zeer gewenscht zijn, het voorkomen op onze Wadden-eilanden te onderzoeken, ten einde na te gaan, of daar de atlantische subspecies *paludis* Tutt vliegt.

WARNECKE (Int. Ent. Zeitschrift, Guben, 24, p. 220, 1930) is van meening, dat *chrysographa* Hb., nr. 221, deze soort voorstelt. HEYDEMANN meent, dat *chrysographa* = *nictitans* Bkh. is. WARNECKE echter blijft bij zijne meening (Ent. Zeitschr., XXXV, p. 80, 1931). Waar hier twee der beste Duitsche entomologen het over deze figuur niet eens kunnen worden, lijkt het mij het beste, *chrysographa* Hb. te laten rusten, totdat misschien meerdere exemplaren van HÜBNER'S werk (die onder elkaar soms heel wat verschillen) eene oplossing brengen. In elk geval kunnen we niet voortgaan de soort *paludis* Tutt te noemen, daar dit niet de oudste naam is. *Fucosa* is zeker deze soort; het gaat er dus om, of *chrysographa* Hb. = syn. van *oculea* L. s. s. *nictitans* Bkh., of = *fucosa* Freyer is. Van de eerste toestanden der soort is nog niets bekend!

3. *H. lucens* Freyer, 1845. Zeer plaatselijke soort, uitsluitend voorkomend op of bij hoogvenen! Overigens kunnen alleen de genitaliën beslissen. Bij het ♂ spitse anaalhoek der valven met alleenstaande, niet tot het midden

reikende doornbundels. Onderste arm van den „clasper” gebogen, over den anaalhoek zichtbaar uitstekend. Bij het ♀ de ovipositor met lange, slanke, weinig afgeronde spitsen. Vaginaalplaat met doornen, die $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ langer zijn dan bij *fucosa*. De soort is bekend uit Engeland, Denemarken, Scandinavië, Finland, Rusland, Polen, een groot deel van Duitschland en Klein-Azië.

De kans, dat de soort ook bij ons voorkomt, is zeer groot.

4. *H. crinanensis* Burrow en Pierce, 1908. Eenig herkenningsteeken is het genitaalapparaat, bij het ♂ de smalle valven zonder „clasper” en met geheel bedoornden cucullus (= laatste gedeelte van de valven), bij het ♀ de diep gespleten vaginaalplaat. Bekend uit Ierland, Noord-Engeland, Schotland, Denemarken, Zweden en Zuid-Finland. De soort schijnt dus koudere gebieden te verkiezen en het voorkomen hier te lande is twijfelachtig.

Van eenige landen is reeds met zekerheid bekend, welke soorten daar voorkomen. Moge dit ook spoedig voor ons land zoo zijn! Het beste zou zijn, indien vele verzamelaars gedurende enkele jaren hunne „nictitans”-vangsten, op de boven omschrevene wijze geprepareerd (dit kan ook later nog door opweeken gebeuren), aan een enkelen collega zonden, die bereid is, zich in de materie in te werken, zooals eigenlijk ook voor *Anaitis efformata* Gn. en *plagiata* L. moet gebeuren. Alleen dan is een behoorlijk resultaat te bereiken.

De studie van HEYDEMANN'S artikel, waarin de vier bovengenoemde soorten zeer uitvoerig zijn besproken (ook wat de individueele variabiliteit betreft), is ten zeerste aan te bevelen. Overdrukken zijn tegen matigen prijs te bekomen bij: „Internationaler Entomologischer Verein E. V.”, Frankfurt am Main, Wiesenau 52.

Amsterdam.

B. J. LEMPKE.

Pyrameis cardui L. dit jaar weder in grooten getale te Amsterdam aanwezig.

Den 28sten Mei 1931 zag ik op terreinen in de nabijheid der Zuidergasfabriek exemplaren vliegen van *Pyrameis cardui* L. en *Pyrameis atalanta* L., waarvan ik er van elk één bemachtigde. Aangezien de dieren zeer afgevlogen